

ישראל תלויה בסעיף אחד שיפתור את הפלונטר. הפרשנות של חמאס וארה"ב עלולה להיות אחרת

written by תא"ל במיל" יוסי קופרווסר | 04.06.2024

מפת הדרכים לסיום המלחמה בעזה שהציג נשיא ארצות הברית על בסיס ההצעה הישראלית להסכם בעניין שחרור החטופים, משקפת את הדרך השונה מאוד שבה רואה כעת כל אחד מהצדדים את יעדיו ואת מרחבי התמרון שלו.

חמאס יכולה לרשום לעצמה הישג חשוב: היא הצליחה לשכנע את הממשל לדרוש מישראל להפסיק את המלחמה ולהשאיר את חמאס בשלטון ברצועה [2] יעד מרכזי שלה מאז 7 באוקטובר. לאור זאת, היא מעריכה שגברו סיכוייה לכפות זאת על ישראל באמצעות שחרור סרטונים של חטופים והמשך פעילותה הטרוריסטית בשטח. ההישג הזה התאפשר הודות לגישתו של הנשיא ג'ו ביידן, הרואה בסיום הסבל של תושבי עזה, שחרור החטופים ושיפור סיכויי להיבחר מחדש את יעדי העל, ובהכרעת חמאס יעד קשה מאוד להשגה. ביידן עשה מאמץ גדול לשכנע את אזרחי ישראל לתמוך בגישתו, על בסיס ההנחה שכוחה של חמאס נפגע מאוד והיא לא תוכל לשקמו. בנוסף, הנשיא טען שהמהלך עשוי להביא לרגיעה בצפון, לשפר את מעמדה האזורי והבין-לאומי של ישראל ולחזק את היכולת להתמודד עם האיום האיראני.

עם זאת, לא סביר שיש בישראל מישהו שבאמת מאמין שחמאס המחודשת והמוחלשת תפסיק לחתור להשגת יעד העל שלה, קרי השמדת ישראל, ותוותר על מחויבותה לעשות זאת בראש ובראשונה באמצעות טרור. ממשלת ישראל ומרבית הציבור הישראלי מוכנים, לכן, לקדם את השלב הראשון בעסקת החטופים, על המחירים הכבדים הכרוכים ביישומה, ולפתוח בדיונים על השלב השני והשלישי, אך מסרבים לקבל את דרישת חמאס והממשל האמריקני להתנות זאת בהפסקת המלחמה ובהשלמה עם המשך שלטון חמאס.

ישראל הרשמית, מצידה, דבקה במחויבותה לשחרור החטופים ולהשגת שאר היעדים המקוריים של המלחמה ובהם מיטוט יכולותיו הצבאיות והשלטוניות של חמאס, ווידוא שעזה לא תהיה בסיס לטרור בעתיד. המונח "הפסקת אש קבועה" אמור ליצור עמימות בונה ולאפשר לכל הצדדים להתקדם ביישום ההסכם, תוך שהם דבקים בפרשנותם, לפיה העסקה עולה בקנה אחד עם יעדיהם. עם זאת, הפרשנות הדומה של חמאס וביידן למונח זה הופכת את יכולתה של ישראל לטעון שאין מדובר בהפסקת המלחמה למוגבלת.

אז מה על ישראל לעשות נוכח מפגש האינטרסים כביכול בין חמאס לממשל האמריקני, בניסיון לכפות על ישראל את הפסקת המלחמה ללא השגת יעדיה?

בשלב ראשון, כל עוד חמאס איננה מקבלת את הצעת המתווכות כלשונה ומתעקשת על ניסוח מפורש של הפסקת המלחמה ויציאת צה"ל מכול הרצועה ולא רק מהאזורים המיושבים, חיוני להגביר את המאמץ המלחמתי ולמקד אותו בפגיעה בבכירי התנועה, ובראשם יחיא סינוואר, ובהשלמת הפגיעה בחטיבת רפית, תוך המשך הניסיון לחלץ חטופים נוספים.

במקביל ² למרות כל המתחים הפוליטיים ³ חשוב לנסות לחזק את האחדות החיונית כל כך במציאות המורכבת שנוצרה. התפרקותה הצפויה של ממשלת החירום תחליש את עמדת ישראל מול ארצות הברית וחמאס.

ישראל הוכיחה בהצעתה את נכונותה לשלם מחיר גבוה עבור שחרור החטופים. זאת, הן בשל חשיבות שחרורם במהירות והן נוכח הצורך להימנע ממתח מיותר עם הממשל האמריקני. עליה למנף זאת מול האמריקנים והזירה הבין-לאומית בכלל, אבל בה בעת להבהיר כי אין משמעות הדבר שהיא מוכנה להשלים עם פגיעה באינטרסים הביטחוניים שלה ושהיא מאמצת את הספין שעשה הנשיא ביידן על ההצעה הישראלית.

היה וחמאס ישיב בחיוב להצעה ויחל משא ומתן על שלב ב', ישראל תצטרך לעמוד על תביעותיה, הן אלה הנהנות מתמיכה אמריקנית ובראשן שחרור כל החטופים, והן אלה שלא, ובהן חידוש המערכה למיטוט חמאס בתום תקופת הפסקת האש הממושכת, המשך השליטה המבצעית בשטח, המשך השליטה על ציר פילדלפי ואפשרות כינון מנהל חלופי לחמאס או מנהל אזרחי ישראלי לזמן מוגבל. על ישראל להסביר לממשל האמריקני כי כל ויתור בנקודות אלה משמעו שתוכנית המערכה של חמאס, שעמדה בבסיס היציאה למתקפת הטרור ב-7 באוקטובר, הצליחה, ולכך תהיינה השלכות חמורות לא רק על ההתמודדות מול חמאס, המערכת הפלסטינית ומול איראן וגרורותיה ברחבי המזרח התיכון, אלא גם על מעמדן של ישראל וארצות הברית בעולם ועל הביטחון במדינות המערב בכלל.

כדי להמתיק את הגלולה המרה ולשכנע את הישראלים, נזהר ביידן מאיזכור פתרון שתי המדינות, שאינו עולה בקנה אחד עם הותרת חמאס בשלטון בעזה. אולם בכך אין די, משום שברור שזו מטרתו. בנוסף, היה עליו להציג עמדה ברורה ונחושה יותר בהקשר להתמודדות מול איראן ושאירותיה האזוריות ובתחום הגרעין, ומול המגמה הגוברת של טריבונלים בין-לאומיים ומדינות המונהגות בידי גורמי שמאל ללכת לקראת הפלסטינים ולפגוע בלגיטימציה של ישראל. ביידן לא מתייצב בראש המאבק באיומים אלה ובפועל אף מונע התגייסות מערבית מחייבת יותר מול איראן, ובכך מחליש את סיכוייו לשכנע את הציבור הישראלי לתמוך בהצעתו.

המקום שבו תוכל ישראל להציג את עמדתה ללא העטיפה הבעייתית של הבית הלבן הוא נאום ראש הממשלה בפני הקונגרס, אליו הוזמן על ידי הנהגת שתי המפלגות בעיתוי רגיש ביותר. זו הזדמנות חשובה מאין כמוה כדי להודות לארצות הברית על תמיכתה בישראל, לפרט על החזון הישראלי לעתיד היחסים עם הפלסטינים והאזור בראיית נתניהו ואת המורכבות של המדיניות הישראלית, להציג את האיומים עימם מתמודדת ישראל, ובהם הנרטיב הפלסטיני המחויב

למאבק בציונות עד מיטוטה והאיום האיראני, ולהפריך את ההאשמות חסרות הבסיס שעומדות מאחורי הפעילות נגד ישראל ומשפיעות גם על הנשיא ביידן.

המאמר פורסם באתר N12, בתאריך 4.6.2024.